GAZETA TRANSILVANIEI

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 69. Sâmbătă, 28 Martie (9 Aprilie). 1887.

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Aprilie 1887 st. v., se va începe unŭ nou abonamentŭ pe triluniulŭ Aprilie, Maiu şi Iuniu, la care invitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ 3 fl.	pe trei lunĭ 10 francĭ
„ şése „ 6 „	„ şése „ 20 „
„ unŭ anŭ 12 „	„ unŭ anŭ 40 „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale.**

Abonaţilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită şi a arĕta şi posta ultimă.

Braşovŭ, 27 Martie 1887.

Delegaţii guvernului românŭ pentru încheierea convenţiei comerciale au plecatŭ din Viena, dér negociările nu s'au ruptŭ, ci numai s'au întreruptŭ, din causa sĕrbătorilorŭ Pascilorŭ.

Aşa stau lucrurile cu convenţia pănă în momentulŭ de faţă. Şi cum că nu stau tocmai bine, deşi speranţa într'o înţelegere definitivă încă nu este perdută, o dovedesce faptulŭ, că delegaţii românĭ au plecatŭ la Bucurescĭ fără ca sĕ fi succesŭ a se stabili cu ei măcarŭ o înţelegere principială, nicĭ asupra convenţiunei veterinare şi nicĭ asupra tractatului de tarife, ce este a se încheia.

Din convorbirile avute reiese, că România doresce sĕ încheie tractatulŭ, déră vrea totŭ odată sĕ-şĭ asigure şi condiţiunile, ce le crede ea de lipsă pentru a-şĭ puté crea o industriă naţională. Cu alte cuvinte, ca sĕ ne folosimŭ de vorbele unui ḍiarŭ din Cluşŭ, România nu voiesce sĕ se convingă de necesitatea că ea trebue sĕ premérgă cu esemplulŭ pe tĕrêmulŭ concesiunilorŭ.

Voindŭ sĕ fimŭ dreptĭ nu le putemŭ imputa Românilorŭ, că sĕ străduescŭ aşĭ asigura câtŭ mai multŭ interesele economice şi industriale, déră, décă este vorba de concesiunĭ, atuncĭ amêndouĕ părţile trebue sĕ se apropie una de alta cu câte-unŭ pasŭ.

De aceea ne-am bucuratŭ vĕḍêndŭ, că guvernulŭ austro-ungarŭ a făcutŭ faţă cu importulŭ vitelorŭ din România însemnate concesiunĭ guvernului românŭ. Aşa, de esemplu, s'a concesŭ că în casŭ când s'ar ivi bólă de vite într'unŭ districtŭ alŭ României sĕ nu se închidă întréga frontieră, ci numai partea din spre teritoriulŭ infectatŭ. Mai departe s'a concesŭ şi importulŭ de vite de păşune sub óre-carĭ precauţiunĭ mai marĭ şi s'a garantatŭ, că preste totŭ nu se vorŭ lua faţă cu România mĕsurĭ de controlŭ mai stricte, ca cele ce esistă şi în raporturile cu alte state.

Delegaţii guvernului românŭ, se ḍice, au făcutŭ objecţiunĭ numai în contra a douĕ puncte ale convenţiei veterinare, dér nu se spune, carĭ anume suntŭ aceste douĕ puncte. Se asigură dealtmintrelea, că declaraţiunile delegaţilorŭ românĭ au făcutŭ asupra delegaţilorŭ austro-ungarĭ impresiunea, că suntŭ mulţumiţĭ cu concesiunile, ce li se punŭ în perspectivă.

Multŭ mai marĭ suntŭ greutăţile, ce esistă cu privire la stabilirea tarifului vamalŭ pentru mărfurile, ce se vorŭ esporta din monarchia nóstră în România. Din partea guvernului austro-ungarŭ se pretindŭ aicĭ însemnate concesiunĭ mai alesŭ pentru productele ordinare ale industriei de casă din Ardealŭ şi Bucovina, precum şi pentru fabricatele ordinare şi de luxŭ ale industriei austriace. La rêndulŭ ei România va trebuì şi ea sĕ facă concesiunĭ analóge pe acestŭ tĕrêmŭ. Se pare însĕ că mai vêrtosŭ în ceea-ce privesce fabricatele ordinare, guvernulŭ românŭ n'ar fi aplecatŭ a satisface pe deplinŭ cerinţelorŭ guvernului monarchiei nóstre. Şi aci este dificultatea.

Delegaţii guvernului românŭ deocamdată nicĭ n'au voitŭ sĕ între mai afundŭ în discuţiunea tractatului de tarifŭ, declarândŭ că trebue sĕ-şĭ ia instrucţiunĭ nouĕ la Bucurescĭ, de unde se vorŭ reîntórce în curêndŭ.

Nu putemŭ decâtŭ sĕ dorimŭ în interesulŭ monarchiei nóstre şi alŭ României, ca în timpulŭ sĕrbătorilorŭ sĕ le succédă şi unora şi altora a afla modalitatea de multŭ căutată spre a învinge în cele din urmă dificultăţile esistente şi a ne presenta ca ou roşu de Pascĭ convenţia comercială.

Cetatea de baltă, 31 Mărţişorŭ 1887.

Comitetulŭ centralŭ electoralŭ românŭ din Sibiiu, în vederea, că Comitetele maghiare centrale şi municipale de timpuriu s'au îngrijitŭ pentru mişcările electorale ale viitorului periodŭ parlamentarŭ de 5 anĭ, şi că în comitate, partidele interesate au şi procedatŭ la candidarea deputaţilorŭ lorŭ: la 7-a l. c. adresă a 5-a circulară cătră toţĭ alegĕtorii românĭ din Transilvania şi Ungaria, făcêndu i atenţĭ la cele de întreprinsŭ şi îndrumândŭ cluburile nóstre naţionale române ca de timpuriu sĕ 'şĭ ţină conferinţele de constituire (organisătóre).

Clubulŭ nostru naţionalŭ românŭ concentratŭ în Dicio-Sân-Mărtinŭ nu sciu sĕ fi ţinutŭ—în timpulŭ dela 1884—nicĭ o conferinţă, ba alegĕtorii clubului nostru până astăḍĭ nu sciu nimica despre cele pertractate la 1884 în conferinţa comitetului centralŭ electoralŭ românŭ din Sibiiu.

Decĭ, pentru ca de o parte—pe viitorŭ—pentru întârḍiere (netactŭ, orĭ procedere incorectă cu voia) sĕ nu se mai dea ansă de plângerĭ, că: s'a interḍisŭ ţinerea conferinţei şi alegerea delegaţilorŭ pentru conferenţa generală — şi de altă parte, pentru ca alegĕtorii noştri sĕ nu mai fiă aduşĭ în posiţiune de a fi împrăştiaţĭ prin ameninţărĭ cu escorta de gendarmĭ, ca nisce demonstranţĭ şi conspiratorĭ: subscrisulŭ rogŭ amicabilŭ pe d-lŭ preşedinte alŭ clubului nostru naţionalŭ din Dicio-Sân-Mărtinŭ, ca pentru constituire şi alte înţelegerĭ, câtŭ mai curêndŭ sĕ binevoiască a conchiema conferinţa clubului nostru, şi ţinerea aceleia a o insinua la timpŭ auctorităţii politice competente.

Mironŭ Dascalŭ preotŭ.

De lângă Ciceulŭ lui P. Rareşŭ, Martie 1887.

Ne dămŭ unŭ testimoniu nu prea eminentŭ, când mai totdéuna de câte orĭ e vorba sĕ se facă ceva spre binele şi folosulŭ şcólei, bisericei şi peste totŭ alŭ culturei poporului românŭ, ne plângemŭ asupra sĕrăciei — rĕmânêndŭ apoi cu mânile în sînŭ — ca şi când Englesii, Francesii, Germanii, Italienii şi alte popóre, carĭ şĭ-au ajunsŭ zenitulŭ, deodată ar fi păşitŭ pe scena lumei în capŭ cu sciinţa şi în pungă cu banii.

Orĭ dóră timpii de mărire ai poporului românŭ despre carĭ cântă bardulŭ ardeleanŭ:

»Lucit'a odată şĭ-a vóstră virtute,
Românĭ de sub póla acestorŭ Carpaţĭ.“

...i-au creatŭ boerii şi nemeşii şi nu poporulŭ românescŭ cu sĕrăcia lui?

„Nu vĕ nădĕjduiţĭ în boierĭ, în fiii ómenilorŭ, întru carĭ nu este mântuire“, ḍice marea carte a lumei creştine, pe care geniulŭ românismului la fiii sĕi o interpretéză astfelŭ:

»Tu cauţĭ în palaturĭ eroii gintei tale
Când ei viéză liberĭ prin munţĭ, la mieluşei!«

Orĭ dóră la adresa sĕrăciei poporului românŭ a suspinatŭ odinióră poetulŭ astfelŭ:

»Audŭ vorbindŭ de limbă, că-i dulce, sună bine
Merită sĕ concerte cu limbile surorĭ,
Vĕdŭ însĕ că'ntre sine e lucru cu ruşine.
A convorbi'n o limbă, ce-i pentru servitorĭ!«.

Poporulŭ singurŭ, numai şi numai poporulŭ, deşi n'a trăitŭ îmbuibatŭ în averĭ, nĭ-a conservatŭ şi nutritŭ aşadér cu bărbăţiă cele mai scumpe clenodii străbune: »Virtutea«, »eroismulŭ« şi »limba«, cu carĭ ne fălimŭ, şi unde poporulŭ are conducĕtorŭ harnicŭ şi consciu de chemarea sa, acolo face minunĭ, pe lângă tótă sĕrăcia ce-lŭ apasă.

In escursiunea mea prin comitatulŭ Solnocŭ-Dobâca petrecui câteva óre şi în comuna Sinterégŭ. Voiam a cunósce acestŭ punctŭ, cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ aci se află şi o şcólă de statŭ, sĕ ţine tĕrgŭ de ţéră şi acéstă comună este marginea ungurimei de cătră ostŭ.

Preotŭ în locŭ nu este, fiindŭ afiliată comuna la Tĕure. Biserica şi şcóla română suntŭ de lemnŭ, dér acésta din urmă este pe deplinŭ corĕspunḍĕtóre legilorŭ. Tótă comuna n'are mai multŭ ca 800 locuitorĭ, din carĭ jumĕtate suntŭ Românĭ dér şi aceştia din punctŭ de vedere materialŭ în condiţiunĭ prea modeste. Bunulŭ bisericei şi alŭ şcólei abia aduce în terminŭ mediu la anŭ 150 fl v. a.

Satele vecine, ca Odorheiulŭ, Cociulŭ, Sĕsarmulŭ etc. suntŭ cu multŭ mai bogate, dér când e vorba de şcólă pusă vis-a vis de Şinterégŭ vorŭ trebui sĕ arunce umbră. Mĭ-ar fi destule degetele cu carĭ ţinŭ condeiulŭ pentru a numĕra pe semenii învĕţătorului acestuia din întregŭ ţinutulŭ nostru. Ba este primulŭ după celŭ din Betleanŭ.

Sĕ vorbéscă faptele. Unŭ poporŭ deşteptŭ şi curatŭ află călĕtoriulŭ în acéstă comună, care de-arêndulŭ scie carte românéscă. Ochii lui întâlnescŭ nisce căşcióre ce asemenea înfăţişéză întrupată ordinea şi îngrijirea. *Intrebându-i, că de unde au învĕţatŭ carte şi atâta rênduélă, rĕspundŭ, că dela d-nulŭ învĕţătorŭ*, cu care convinŭ mai în tóte Duminecile şi sĕrbătorile ascultându-i sfaturile lui. Şcóla este făclia luminătóre a satului. Din vre-o 32 pruncĭ înscrişĭ, de regulă 25 frecuentéză prelegerile. Şcolarii suntŭ împărţiţĭ în 3 secţiunĭ şi aceste subdivisate în clase după cum prescrie planulŭ de învĕţămêntŭ.

Pe mésa învĕţătorului se póte vedé: 1. Ḍiariu după formula C din planulŭ de învĕţămêntŭ, care arată ce s'a propusŭ în fiă-care oră. 2. Protocolulŭ clasificaţiunilorŭ. 3. Protocolulŭ pentru consemnarea absenţiilorŭ. 4. Carte de postă pentru espedările în cause oficióse scolare. 5. Protocolulŭ de registru unde se însémnă circularele şi alte disposiţiunĭ scolare. 6. Cărticele de probă pentru scrisŭ şi desemnŭ, carĭ arată unŭ resultatŭ îmbucurătorŭ.

Unele lipse provenite din sĕrăcia poporului cu respectŭ la cărţile de cetire le suplinesce dibăcia şi desteritatea învĕţătorului într'unŭ chipŭ mulţamitorŭ şi care nu lasă a se vedé golulŭ.—Rĕspunsurile ce le dau micii scolarĭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ prescrise, mai tóte întrecŭ aşteptările ascultătorului. Cântările şi declamaţiunile esecutate cu diliginţă şi esactitate îlŭ uimescŭ. Intre toţĭ şi tóte s'a distinsŭ o copilă de 8 anĭ a unei vĕduve sêrmane, Iftinia Turdeanŭ. Acésta după ce a cântatŭ solo mai multe versurĭ atâtŭ bisericescĭ, câtŭ şi naţionale într'unŭ modŭ înălţătorŭ de inimă, încâtŭ cugetai că e fiica cutărui magnatŭ care i-a ţinutŭ instructorĭ şi guvernantă, declamă cu voce sonoră o poesiă „Fata de Românŭ“, în care se ḍice între altele:

Mândră-i fata de Românŭ
Frumuşică ca şĭ-unŭ crinŭ
Inălţuţă la statură
Şi cu ochĭ negri de mură.
Ce mĕ face însĕ óre,
S'o iubescŭ aşa cu focŭ?
Este că o chiamă Flóre
Şi 'n brîu pórtă busiiocŭ?...
Sciţĭ de ce ea mĕ răpesce
Şi mĕ póte fermeca?
Ea vorbesce românesce
Sufletu-mĭ ei i l'aşĭ da.

Dér ajunge a spune că acéstă scólă a datŭ scolarĭ pentru clasa a IV-a în normele din Năsĕudŭ. Şi scii, iubite cetitoriule, câtŭ salariu are învĕţătorulŭ Sinterégului, d-lŭ Iónŭ Mureşanu? Mai puţinŭ decâtŭ 100 fl. v. a. din carĭ se susţine elŭ şi familia acum de 7 anĭ.

Grija de binele materialŭ alŭ poporului este nobilă, dér e mai nobilă grija de binele spiritualŭ. Unde amŭ fi noi astăḍĭ decă toţĭ directorii scólelorŭ nóstre române şi toţĭ învĕţătorii şi-ar fi împlinitŭ datorinţa cum se cu-

vine? Unde sĕ face acésta vedemŭ că în mânia sĕrăciei mergemŭ inainte pe tóte terenele. Apoi cine nu scie că adeseorĭ cei lipsiţĭ cu inimă mare au făcutŭ şi facŭ mai multŭ în interesulŭ causei comune, ca avuţii cu sufletŭ micŭ?

Urméză de aicĭ cu siguritate, că nu într'atâta sĕrăcia şi nenorocirile prin carĭ au trecutŭ şi alte némurĭ culte suntŭ causa înapoierii nóstre, câtŭ mai multŭ miserabilitatea multora din conducĕtorii poporului de a sĕmêna numai pentru sine şi a aştepta totŭ mereu recompensă materială pentru munca sa.

Ne lipsesce în mare parte consciinţa datoriei şi spiritulŭ de abnegaţiune şi sacrificiu, propriu individilorŭ şi popórelorŭ ce au ajunsŭ la mărire. O rĕcélă şi nepăsare ne-a cupleşitŭ inima şi o criminală şi dejositóre neinteresare amŭ îmbrăcatŭ faţă cu sânta causă comună, faţă cu românismulŭ!

Ba încă se dice că suntŭ şi de aceia — pretinşĭ conducĕtorĭ ai poporului — a cărorŭ misiune ar fi *sĕ sugrume şi sĕ ucidă spiritulŭ activŭ*, orĭ unde dau de elŭ.

Sĕ stêrpimŭ aceste buruienĭ veninóse din sînulŭ nostru şi mânĭ-alaltă nu va mai fi de unde sĕ luămŭ sĕrăcia de alianŭ, când vomŭ vrea sĕ mergemŭ înainte Sĕ lucrămŭ fiecare în interesulŭ causei comune după puterile nóstre şi in legiuitulŭ nostru cercŭ de activitate.

Sĕ nu ne aşteptămŭ noroculŭ nicĭ dela boierĭ, nicĭ dela schimbarea constelaţiunilorŭ politice, nicĭ dela oportunitatea timpului, altmintrelea ne vomŭ stinge aşteptândŭ, orĭ vomŭ rĕmâné înapoia tuturorŭ, lamentândŭ.

Sĕ luminămŭ pe plugarulŭ dela sate şi surceii lui, căcĭ luminându-lŭ odată, nu va mai fi dorinţă în inima nóstră, a cărei realisare sĕ n'o prindemŭ cu mâna. Preoţĭ şi învĕţătorĭ sĕ fimŭ numai la culmea misiunii nóstre!

Plugariulŭ nostru briléză prin spiritulŭ şi talentele sale. Orĭ ce omŭ cu pĕtrundere şi cu judecată numai în dênsulŭ îşĭ póte afla radimulŭ speranţelorŭ sale, căcĭ bine trebue sĕ luămŭ aminte, că *educaţiunea săteanului nostru e singura ancoră a regenerării Naţiunii române.*

Sentinela Română.

SCIRILE DILEI.

Vre-o şése „patrioţĭ« năsdravenĭ din comuna *St.-Georgiu de Pădure, (cerculŭ: Têrgulŭ-Mureşului)*, între carĭ şi jupânulŭ Abraham Lipot, descriu în colónele lui »Kolozsvar« situaţiunea elementului maghiarŭ din comuna lorŭ in culorĭ de totŭ posomorîte. Se află în acéstă comună 2500 de locuitorĭ, între carĭ deşi Maghiarii suntŭ în maioritate, Valahii — dicŭ ei — jócă *rolulŭ conducĕtorŭ*, fiind-că mai 'nainte în anii cincĭ-decĭ „Valahii purtau mare grijă de instrucţiunea din scólă«. Din asta causă pe »patrioţii“ susŭ amintiţĭ i-au apucatŭ rĕu frigurile de spaima valahisărei, cu tóte că suntŭ în maioritate. Au cerutŭ dela ministeriu sĕ le facă scólă de statŭ, dér n'au primitŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ, de aceea şĭ-au pusŭ de gândŭ sĕ se îndrepte acum către „Kulturegylet«. „Kolozsvár“ încă se unesce cu părerea acésta şi intonéză necesitatea unei scolĭ de statŭ pentru unŭ locŭ aşa de „espusŭ“, fiindcă aceste scól de statŭ, dice, „oferă marĭ avantage nu numai din punctŭ de vedere culturalŭ ci şi naţionalŭ“, dér fóia unguréscă stăruesce totodată, ca înflăcăraţii „patrioţĭ“ din St.-Georgiu de Pădure sĕ-şĭ îndrepte privirea spre „Kulturegylet“, dându-le a înţelege că dela statŭ numai e speranţă, căcĭ pe lângă cea mai mare bunăvoinţă, statulŭ nu le póte face tóte. — Vai de bieţii Ungurĭ din St. Georgiu de Pădure décă au ajunsŭ ca fericirea lorŭ sĕ atêrne dela Kulturegylet!

—x—

In *Covasna asentarea* s'a sĕvêrşitŭ anulŭ acesta cu slabŭ succesŭ, căcĭ din numĕrulŭ prescrisŭ, de 113, abia 91 au putută fi asentaţĭ şi a rĕmasŭ o restanţă de 22. Respectivulŭ solgăbirĕu — scrie „Kolozsvar“ — a trimisŭ cu ocasiunea acésta o petiţiune la comanda militară de întregire, întrebândŭ, ce ar fi de făcutŭ, pentru a se stabili o dréptă proporţiă între tinerĭ la predarea contingentului recerutŭ pentru armată, căcĭ mare parte din tinerii valahĭ pe timpulŭ asentărei fugŭ în România şi astfelŭ e peste mĕsură grea sarcina, ce rĕmâne asupra tinerilorŭ maghiarĭ de acasă, când e vorba de împlinirea contingentului militarŭ. — In *Kezdi-Oşorheiu* din 85 tinerĭ provocaţĭ a se înfăţişa la asentare: 17 au fostŭ ilegalŭ absenţĭ, 4 au muritŭ, 27 legalŭ absenţĭ; s'au înfăţişatŭ cu totulŭ numai 37, dintre carĭ au fostŭ assentaţĭ cu totulŭ 15. Cei 17 ilegalŭ absenţĭ de aicĭ de sigurŭ n'au fostŭ Românĭ, ci Sĕcui. Fugit'au şi ei în România, orĭ s'au nenorocitŭ pe cóstele munţilorŭ? Unde-i proporţia dintre Sĕcuii de acolo?

—x—

Camera comercială şi industrială din Braşovŭ aduce la cunoscinţă cercurilorŭ interesate, că în afacerea dării în întreprindere a *clădirei unei casarme de pontonierĭ în Brăila* se va ţiné la ministeriulŭ de rĕsboiu în Bucurescĭ la 27 Aprilie stilŭ vechiŭ la 3 óre după amédĭ o licitaţiune. Planurile de construire, devisele şi caietul de sarcine se potŭ vedé de doritorĭ în tóte dilele şi orele de lucru în Bucurescĭ. la ministeriulŭ de resbelŭ, direcţia geniului. Publicaţiunea privitóre la acésta dare în întreprindere a apărutŭ în „Monitorulŭ oficialŭ dela 11 Martie a. c. Nr. 262.

—x—

Lunia trecută a sositŭ în Bucurescĭ domnulŭ *Nicolae Ciurcu*, unulŭ din espulsaţĭ, căruia i s'a datŭ voiă sĕ se întórcă în patriă. Domnulŭ *Alesandru Ciurcu* va rĕmâné în Parisŭ, unde va continua interesantele sale esperienţe cu motorulŭ aeronauticŭ.

—x—

Bugetulŭ ministerului industriei, comerciului din România etc. s'a votatŭ în diua de 19 curentŭ. Intr'insulŭ se află şi următórele *subvenţiunĭ*: 1. „Subvenţiunea pentru produsulŭ zaharului din fabrica Săsceuţĭ, conformŭ legei speciale, 40,000 lei. 2. »Idem pentru încurajarea vermilorŭ de mătase şi plantelorŭ textile 4,000 lei. 3. »Idem la diferite şcolĭ şi indemnisare de măestri pentru perfecţionarea măestrielorŭ şi micelorŭ industrii din comunele rurale precum şi ajutóre de învĕţămêntŭ în ţéră şi străinătate, 30,000. Din acéstă din urmă sumă abia se destină 10,000 lei pentru trimiterea în strĕinătate a tinerilorŭ absolvenţĭ din scólele de meserii ale statului; *ér unei singure fabricĭ de zaharŭ 'i se dă o subvenţiune de 40,000 lei!!!* Mirarea nóstră — dice „Cooperatorulŭ Românŭ« — este mare când vedemŭ în budgetulŭ acestui ministerŭ o sumă atâtŭ de neînsemnată pentru cererea unui statŭ majorŭ industrialŭ mai cu osebire adĭ. când ceremŭ atâtea legĭ protecţioniste pentru industriă.

—x—

Dumineca trecută s'a inauguratŭ cu mare solemnitate noua liniă ferată *Peatra-Corabia* în România. Unŭ trenŭ specialŭ a plecatŭ din Bucurescĭ, în care se aflau miniştrii Sturdza şi Radu Mihaiu, Episcopulŭ Rêmnicului şi Noului Severinŭ, generalŭ Anghelescu, mai mulţĭ senatorĭ şi deputaţĭ ş. a. La staţiile Peatra, Caracalŭ, trenulŭ fù primitŭ cu entusiasmŭ din partea poporaţiunei. La Corabia se ţinură vorbirĭ, ér la reîntórcere în Caracalŭ Te-Deum şi séra banchetŭ.

—x—

»Ruskij Kurjer« spune că *guvernulŭ rusescŭ* a rădicatŭ *protestŭ* le tóte cabinetele europene contra fortificaţiunilorŭ dela Varna şi contra armării acestora cu tunurĭ de »Krupp.“

—x—

S'au pusŭ în vêndare, dice »Cooperatorulŭ Românŭ“ biletele *loteriei esposiţiunei din Craiova* a „Cooperatorilorŭ românĭ“ pentru care s'au emisŭ 50,000 numere. Lotulŭ celŭ mare este de 10,000 lei, ér 10 000 lei în loturĭ mai micĭ. Depositarii au unŭ beneficiŭ de 10 la sută şi se potŭ adresa la d-lŭ N. Grecescu preşedintele comitetului loteriei în Craiova. Banii strînşĭ din acéstă loteriă vorŭ servi la acoperirea cheltuelilorŭ acestei exposiţiunĭ.

Maghiarisare şi remaghiarisare.

Din Câmpiă, Martie 1887.

Stimate d-le Redactorŭ! In timpulŭ din urmă mai vêrtosŭ s'a începutŭ din partea Maghiarilorŭ şoviniştĭ şi în părţile nóstre o formală agitaţiune contra Românilorŭ. Nu le place lorŭ sĕ védă că Câmpia este românéscă şi foile unguresci din Cluşiu de unŭ timpŭ încóce se ocupă prea bucurosŭ cu cestiunea maghiarisărei în Câmpiă, ba „Kolozsvár“ ne dă o deosebită importanţă, susţinêndŭ în unulŭ din numerii trecuţĭ ai sĕi, că atuncĭ, când Câmpia va fi maghiarisată, totŭ Ardélulŭ va fi maghiarisatŭ.

Se póte sĕ aibă dreptŭ fóia ungurésca, numai câtŭ e întrebare: când va fi Câmpia maghiarisată? Chiar şi fóia ungurésca presimte, precum se vede, că e grea şi desperată lupta pentru maghiarisarea Câmpiei şi tocmai de aceea, n'ar fi bine sĕ ne declare acéstă luptă, căcĭ ceea ce n'au isbutitŭ sĕ facă în decursulŭ seculilorŭ, abună-sémă nicĭ astădĭ, şi încă chiar astădĭ, în epoca dedeficitelorŭ, nu vorŭ isbuti.

Dér şoviniştii „patrioţĭ“ ai timpului de astădĭ, precum se vede, nu privescŭ la urmărĭ; ei suntŭ ameţiţĭ de idea maghiarisărei şi în acéstă ameţală a lorŭ respândescŭ mereu învrăjbire şi ură între naţionalităţĭ, fără sĕ ia în considerare, décă acésta servesce spre binele orĭ rĕulŭ patriei; ei consideră de patriotismŭ orĭ ce ofensă, orĭ ce atentatŭ îndreptatŭ contra a totŭ ce nu-i maghiarŭ; numai în prigonirea nóstră cércă ei adevĕratele merite a duse pe altarulŭ patriei.

In propagarea acestei idei prin părţile nóstre a contribuitŭ în mare mĕsură d-lŭ Bartha Miklos, redactorulŭ lui »Ellenzék«, mai alesŭ prin apelulŭ sĕu, reprodusŭ în colónele acestui preţuitŭ diarŭ, prin care ceruse sĕ 'i se comunice numele unguresci ale Românilorŭ. Acestŭ apelŭ a servitŭ spre mare încuragiare unorŭ deregĕtorĭ de curte ca Benedek şi Karacsonyi, carĭ, entusiasmaţĭ de idea unei maghiarimĭ mare şi atotputernică, se şi grăbiră a rĕspunde acestui apelŭ, enarândŭ în colónele lui „Ellenzék“ nisce fabule sub coloritŭ politicŭ şi înşirândŭ şi câteva nume de ale Românilorŭ, parte în adevĕrŭ unguresci, parte românesci traduse pe unguriă.

Pe basa unorŭ informaţiunĭ de soiulŭ acesta voiescŭ Ungurii, precum se vede, sĕ-şĭ încépă în Câmpiă acţiunea maghiarisărei sub pretestŭ de a remaghiarisa, căcĭ strigă în gura mare că Ungurii, din Câmpiă pierŭ, se valahiséză.

Este însĕ ridiculŭ pretestulŭ acesta, sub a căruia perdea voiescŭ sĕ-şĭ încépă acţiunea maghiarisărei, pentru-că Ungurĭ în Câmpiă nicĭ nu esistă, orĭ şi décă esistă, nicĭdecum nu se „valahiséză“, pentru că „Valahii« suntŭ şi au fostŭ totdéuna poporulŭ celŭ prigonitŭ şi despoiatŭ de boerii unguresci şi nu suntŭ în stare Ungurii sĕ ne arate dela colonisarea lorŭ în acéstă patriă nicĭ măcarŭ o periódă, în care Românii sĕ se fi bucuratŭ de o sórte aşa de fericită, încâtŭ străinii sĕ aibă interesŭ de a se contopi în elementulŭ românescŭ.

Câtŭ pentru Românĭ cu nume unguresci, concedŭ că de aceştia se află mai mulţĭ şi încă mai virtosŭ în comitatulŭ Hunedórei şi în numĕrŭ destulŭ de însemnatŭ se află astfelŭ de Românĭ şi în părţile nóstre, dér acésta nu atestă decâtŭ puterea de viéţă a elementului românŭ şi resultatulŭ slabŭ alŭ stăruinţelorŭ unguresci, pe carĭ istoria le denotă în trăsurĭ totŭ aşa de ruşinóse pentru Maghiarĭ, ca şi în timpulŭ de astădĭ, pentru-că ei totdéuna cu aceeaşĭ rêvnă au umblatŭ sĕ ne maghiariseze pe noi, ca şi astădĭ; cine voia sĕ se ridice din starea ruşinóse şi dagradatóre a sclăviei, trebuia mai întâiu de tóte sĕ se facă Ungurŭ; ba adeseorĭ îlŭ făceau ungurŭ şi fără declaraţiunea şi voinţa lui prealabilă.

Astfelŭ s'a întêmplatŭ de esemplu cu toţĭ nobilii românĭ, carĭ fără îndoélă formézá unŭ contingentŭ însemnatŭ din elementulŭ românescŭ, pentru-că Românii suntŭ şi au fostŭ totdéuna bunĭ apĕrătorĭ ai patriei lorŭ şi pentru meritele câştigate pe terenulŭ acesta domnitorii unguresci le dedeau titlulŭ de nobilŭ (nemes) şi împreună cu acestŭ titlu nefastŭ le dedeau chiar şi nume şi cognume unguresci. Étă causa pentru care se află Românĭ cu nume unguresci.

In colecţiunea de anticităţĭ şi documente vechĭ a domnului Ludovicŭ Simonŭ din Sângeorgiulŭ de Câmpiă mi-s'a datŭ ocasiune a vedé şi o diplomă de pe timpulŭ lui Michaelŭ Apaffy, în care se dice între altele: »Nos Mihael Apaffy, Princeps Transilvaniae etc..... fideli nostro Valacho *Niculai Harga* ex N. Iklod, comitatu nostro Dobocoensi pertinente, propter servitia nobis facta in arena Martis actuosa... etc. etc. signum vero et indubit tum Testimonium etc... damus, conferimus et donamus proprietatem Also-Orosziensem ad dominium nostrum fiscale Görgényiensem pertinentem cum omnibus suis juribus;... et *donamus ei nomen cognomenque* **Andreae Toldalagi**.“

Aţĭ vĕdutŭ cum s'a făcutŭ din Niculae Harga — Andrei Toldalagi? — Étă déră motivulŭ pentru care aflămŭ atâţa Românĭ cu nume unguresci şi ar fi fórte de doritŭ, ca „nemeşii“ românĭ sĕ se desbrace de numele unguresci, cu carĭ au fostŭ batjocoriţĭ strămoşii lorŭ din partea stăpânilorŭ maghiarisatorĭ, ér Ungurii sĕ şĭ aducă aminte, că suntŭ multe ranele acestei patrii nefericite şi sĕ stărue mai bine pentru vindecarea lorŭ, căcĭ mai uşorŭ îşĭ vorŭ înmulţi numĕrulŭ décă vorŭ lupta pentru îmbunătăţirea sorţii ţĕranului şi vorŭ împedeca prin acésta emigraţiunea celorŭ 16—20,000 pe anŭ, carĭ suntŭ mai vêrtosŭ din sînulŭ elementului maghiarŭ, care nefiindŭ dedatŭ cu suportarea greutăţilorŭ ia lumea'n capŭ şi se duce, ér Românulŭ a rĕmasŭ şi pururea va rĕmâné în patria lui, pentru ca sĕ şĭ apere patria şi sĕ lupte victoriosŭ contra elementului cutropitorŭ unguresců şi prin acésta sĕ-lŭ convingă în totdéuna despre ticăloşia forţelorŭ sale maghiarisătóre. Mai mare serviciu vorŭ aduce Ungurii patriei lorŭ, décă în locŭ de a vêna esterminarea nóstră, îşĭ vorŭ îndrepta privirile asupra numĕroşilorŭ Evrei, carĭ sub firma »patriotismului“ şĭ-au căpĕtatŭ mână liberă întru esploatarea poporului creştinŭ, şi prin beuturile lorŭ spirtuóse falsificate cu vitriolŭ ucidŭ şi ruinéză sănĕtatea poporului, precum s'a constatatŭ acésta chiar din foile unguresci din Cluşiu. Étă causa, pentru care nicăirĭ în Europa nu este mortalitatea aşa de mare ca la noi, iată causa pentru care cu ocasiunea asentărilorŭ militare se constată o degenerare din di în di mai mare. Acestea suntŭ adevĕratele pericule ale patriei, aci sĕ-şĭ îndrepte »patrioţii« privirea lorŭ!

***

Hramurile.

Sub titlulŭ acesta scrie „Revista Politică“ din Suceava (Bucovina) următórele:

In numĕrulŭ 19 amŭ amintitŭ despre obiceiurile rele, care suntŭ încuibate la poporulŭ nostru, şi am doveditŭ că prasnicile absorbŭ aprópe la 9,000,000 fl. din venitulŭ poporului.

Unŭ altŭ obiceiu multŭ mai stricăciosŭ şi cu urmărĭ multŭ mai rele suntŭ hramurile. Sume enorme se cheltuescŭ din causa acestui obiceiu, care slăbesce starea materială şi duce poporulŭ nostru spre unŭ rĕu neevitabilŭ. Şi poporulŭ ţine la acestŭ obiceiu mortişŭ, credêndŭ că hramurile, ca o instituţiune bisericéscă, suntŭ de aceea spre a mări numele cutărui séu cutărui Sfântŭ. Pentru serbarea hramului se facŭ pregătirĭ cu 3 séu 4 dile înainte; se taie şi frige; se cumpără şi se cóce; şi acelŭ gospodarŭ e mai cinstitŭ şi mai de omeniă, care primesce mai mulţĭ óspeţĭ la casa sa. Dile întregĭ se bea şi se mănâncă, capetele se înfierbântă şi în acea ameţélă se comitŭ crime, care de care mai felurite şi ele mărescŭ în acestŭ modŭ registrulŭ judecătorielorŭ penale. Ospeţele cu ocasiunea hramului au astădĭ o dimensiune ne mai pomenită.

Hramurile s'au măritŭ înaintea ochilorŭ noştri şi noi le priveamŭ ca pe unŭ lucru, care nu ne atinge pe noi. Nicĭ odată nu amŭ ridicatŭ glasulŭ nostru ca sĕ-lŭ facemŭ pe poporŭ luătorŭ de sémă la urmările triste ce resultă din serbarea hramurilorŭ, séu décă şĭ-a ridicatŭ unde şi unde câte unulŭ, elŭ nu era auditŭ nicĭ băgatŭ în sémă. A lipsitŭ şi lipsesce şi astădi o combatere energică şi unită de puterĭ în contra acestui curentŭ.

Evenimentele din urmă au lovitŭ grozavŭ starea nóstră materială si de aceea nu ne rĕmâne alta decâtŭ a căuta din rĕsputerĭ a înăbuşi acele obiceiurĭ, pe ale cărorŭ sémă se cheltuescŭ sume înzadarŭ. Şi lucru curiosŭ, că hramurile cele mai multe pică în timpulŭ de véră séu în timpulŭ de tómnă. Poporulŭ pierde cu serbarea acestui obiceiu mulţime din lucrulŭ sĕu.

Este decĭ timpulŭ supremŭ, în care cei luminaţĭ trebue sĕ lucreze pentru isgonirea acestui obiceiu, căcĭ ar fi o crimă a privi la fapte şi a tăcé molcom, fapte carĭ ruinéză starea materială a poporului şi carĭ slăbescŭ totŭ mai tare moralitatea lui.

Spre a da cetitorilorŭ noştri o ideiă despre cheltuirea sumelorŭ cu ocasiunea hramurilorŭ, vomŭ calcula acele sume în următorulŭ modŭ:

Ţéra întrégă numĕră aproximativŭ la 50.000 de familii române.

O familiă cheltuesce cu hramulŭ pe anŭ:

1. pentru rachiu 3 vedre a 4 fl.	12 fl.	
2. pentru pâne séu mălai . . .	3 „	
3. pentru carne séu pesce . .	2 „	
4. pentru alte mărunţişurĭ . .	1 „	
Suma . .	18 fl.	

Prin urmare cheltuesce poporulŭ bucovinénŭ 900,000 fl. Din acéstă sumă împrumută poporulŭ aprópe la 400,000 fl. dela cămătarĭ cu procente destulŭ de marĭ. În numĕrarea nóstră luămŭ 10% camătă la sută, ceea ce face 40,000 fl. Décă adaugemŭ acéstă sumă la suma de susŭ, căpĕtămŭ 940,000 fl.

Décă mai considerămŭ, că poporulŭ nu lucră cu ocasiunea hramurilorŭ ḑile întregĭ şi décă numĕrămŭ acéstă pierdere pentru întréga ţéră cu 60 000 fl., atuncĭ căpĕtămŭ suma de *unŭ milionŭ de florinĭ*. Ĕtă ce sumă considerabilă trece din mâna poporului nostru în alte mânĭ, în mânĭ străine.

În 10 anĭ se cheltuiescŭ 10 milióne de florinĭ. Noi vedemŭ că numai pentru prasnice şi hramurĭ cheltuesce poporulŭ aprópe la 19 milióne într'unŭ rĕstimpŭ de 10 anĭ.

Avêndŭ acestŭ faptŭ înaintea ochilorŭ nu ne mai putemŭ întreba şi nu ne mai putemŭ mira, de ce poporulŭ nostru sĕrăcesce totŭ mai multŭ şi nu-i în stare sĕ susţiă nicĭ biserica nicĭ scóla.

Veniturile poporului suntŭ micĭ şi cheltuielile întrecŭ veniturile; aşa se ivescŭ disordine în economia poporului. Starea materială este basa culturii unui poporŭ, şi de aceea suntemŭ nevoiţĭ a lucra pentru îmbunătăţirea stării materiale.

Ca şi'n alte dăţĭ apelămŭ şi acum la tóte acele persóne, carĭ stau în contactŭ cu poporulŭ, ca sĕ înriuréscă asupra lui, sĕ-lŭ deştepte şi sĕ-i arete causele carĭ resultă din obiceiurile amintite.

In afacerea împrumutului bisericei din Hermanŭ, primimŭ dela mai mulţĭ locuitorĭ românĭ, fruntaşĭ de acolo, următórea întêmpinare, din care vedemŭ cu părere de rĕu, că nu stămŭ bine cu Hermanulŭ:

Hermanŭ, 24 Martie 1887.

D-nule Redactorŭ! In Nr. 59 alŭ preţuitei „Gazete" s'a publicatŭ o corespondenţă subscrisă de: comitetulŭ parochialŭ din Hermanŭ. Deórece acéstă corespondenţă mistifică afacerea împrumutului multŭ ventilatŭ, ba ştirbéză în espunerea sa adevĕrulŭ fapticŭ, subscrişii în interesulŭ adevĕrului ne simţimŭ datorĭ a da publicităţii următórele, luândŭ totodată asupra nóstră rĕspunderea pentru cuprinsulŭ acestei corespondenţe:

În 8 Februariu a. c. s'a ţinutŭ sinodulŭ nostru ordinarŭ parochialŭ. În raportulŭ comitetului parochialŭ, epitropii împreună cu conducĕtorulŭ afacerilorŭ nóstre financiare declarară, că datoria bisericei în sumă de 550 fl., şi nu 400 fl., s'a depuratŭ totalŭ încă de multŭ şi că astăḑĭ biserica nóstră nu e datóre cu nimicŭ.

Sinodulŭ a luatŭ acésta cu bucuriă la cunoscinţă, dér ce se veḑĭ? Cu câteva ḑile după sinodŭ oficiolatulŭ, respective direcţiunea societăţii germane de împrumuturĭ (Vorschuss-Verein) provócă pe unŭ membru alŭ parochiei nóstre, ḑicêndŭ, că ce voimŭ de nu mai plătimŭ datoria bisericei la societate, şi că direcţiunea societăţii va fi silită chiar sĕ împrocesueze biserica, décă nu se va plăti datoria bisericei.

Respectivulŭ membru alŭ parochiei, cuprinḑêndu-lŭ mirarea de cele auḑite, se duse numai decâtŭ pe la membrii comitetului parochialŭ pentru a-le aduce la cunoscinţă casulŭ întêmplatŭ şi cum ne au trasŭ pe sfóră epitropii şi d-lŭ Alesandru Dogariu, ḑicêndŭ că datoria e depurată, fără sĕ se fi solvitŭ nicĭ o para din datoria bisericei.

Faima acésta s'a lăţitŭ ca fulgerulŭ în întrégă parochiă. Direcţiunea societăţii de împrumutŭ dându-ne atestatŭ despre starea lucrului, acesta fŭ trimisŭ măritului Consistoriu împreună cu o arătare, ér o deputaţiune fŭ trimisă îndată la prea on. d-nŭ protopopŭ Iónŭ Petricŭ, care a încremenitŭ auḑindŭ cele întêmplate şi vĕḑêndŭ atestatulŭ, dér a denegatŭ sĕ iésă afară la faţa loculuí spre constatarea adevĕrului.

După vre-o douĕ ḑile apoi, apitropii împreună cu preşedintele comitetului parochialŭ Andreiu Nanŭ, socrulŭ lui Alexandru Dogariu, au împrumutatŭ din lada satului 550 fl. şi au plătitŭ datoria.

Acésta e starea faptică a împrumutului, durere însĕ, că superioritatea nóstră până acum n'a făcutŭ în faţa locului nicĭ o cercetare.

În fine observămŭ, că unulŭ din cei subscrişĭ la corespondenţa susŭ memorată, adecă Iónŭ Kristoloveanu, nicĭ nu este membru alŭ comitetului parochialŭ, cum se scrie.

Neculai Kristoloveanu m. p. *George Moldovanu*, m. p. *Arsenie Mireţŭ, Arsene Kristolovénu*, membru alŭ comitetului paroch.; *Iónŭ Nanŭ*, membru alŭ comitetului; *Vasile Rucărénu* senior, membru alŭ sinodului; *Lazar Krivetz*, membru alŭ sinodului; (subscrişĭ prin George Moldovénŭ). *George Moldovanŭ*, senior, m. p. membru alŭ sinodului; *Silvestru Bersanŭ* m. p. membru alŭ sinodului; *Ioanŭ Poppu I.* m. p. membru alŭ sinodului; *Vasile Comanŭ*, m. p. membru alŭ sinodului; *Kirilŭ Moldovanu* m. p. membru alŭ sinodului; *George Kristoloveanu* m. p. membru alŭ sinodului.

Incunoscinţare.*) Din partea despărţĕmêntului XI. (Selagiŭ) alŭ Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ se publică următórele premii:

1. Unŭ premiu: o vacă cu viţelŭ, 2. Unŭ premiu: o scrófă cu purcei, 3. Unŭ premiu: 4 galbinĭ 4. Unŭ premiu: 20 fl., 5. Unŭ premiu: o viţia, 6. Patru premie: à 10 fl., 7. Unŭ premiu: 2 hl. grâu de sămânţă de calitate escelentă, 8. Unŭ premiu: 1 hl. orḑiŭ şi 0·50 hl. cucuruzŭ cincantinŭ de sămânţă, 9. Unŭ plugŭ de ferŭ de sistemulŭ mai nou.

La premiele 1—8 potŭ concurge singurĭ învĕţătorii românĭ din Selagiŭ, carĭ în decursulŭ anului scolasticŭ 1886/7 s'au destinsŭ întru împlinirea conscienţiósă a chiămărei lorŭ de propagatorĭ ai culturei intre poporulŭ rural.

Dela docenţii concurenţĭ sĕ recere: a) Sĕ fiă membri ai despărţĕmêntului (taxa anuală 1 fl.) şi ai reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ sĕlăgenĭ (taxa anuală 1 fl.) şi tacsele de membri sĕ se fi răfuitŭ în ambele locurĭ. *b)* Sĕ fi ţinutŭ scóla regulatŭ nu numai de tóte ḑilele, ci şi şcóla repetiţională, şi sĕ fi datŭ esamenŭ de véră cu elevii din aceste ambe despărţĕminte. *c)* Sĕ fi observatŭ strictŭ planulŭ de învĕţĕmêntŭ prescrisŭ prin autorităţile superióre scolastice. d) In deosebĭ pre lângă alte condiţiunĭ la conferirea premiului 4 se vorŭ preferi învĕţătorii, carĭ vorŭ escela întru instruirea industriei de casă şi vorŭ espune la adunarea generală a despărţĕmêntului în an lŭ 1887 cele mai perfecte lucrărĭ de industriă de casă, gătite de scolarĭ. e) La conferirea premielorŭ 7 şi 8 se vorŭ preferi aceia, carĭ în decursulŭ anului scolasticŭ au progresatŭ mai multŭ în propunerea practică a economiei de câmpŭ. Ei vorŭ fi îndatoriţĭ, ca cantitatea de grâu, orḑŭ şi cucuruḑŭ întrégă sĕ o foloséscă de prăsilă: după secerişŭ sĕ retereze despărţĕmêntului modulŭ de cultivare şi resultatulŭ recoltei; în fine, că din recolta totŭ pentru prăsilă sĕ dea altui învĕţătorŭ desemnatŭ prin despărţĕmêntŭ jumĕtate câtŭ e cantitatea premiului. Învĕţătorii românĭ Selăgenĭ, carĭ ar dori a fi împărtăşiţĭ la careva din premiele escrise, suntŭ invitaţĭ ca prin chitanţe dela cassariulŭ Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ Selăgenĭ probândŭ că suntŭ membri la acea reuniune (împregiurarea décă suntŭ membri şi la despărţĕmêntŭ, se va vedé din registrele, ce se ducŭ la acestŭ locŭ) sĕ se însinueze la directorulŭ séu la actuariulŭ despărţĕmêntului celŭ multŭ până la 15 Aprilie a. c., pentru ca încă înainte de esamenele de véră şi cu ocasiunea acelora sĕ se pótă trage informaţiunile necesare la conferirea premielorŭ, carĭ se vorŭ distribui cu solemnitate cu ocasiunea adunării generale a despărţĕmêntului ce se va ţiné în acestŭ anŭ. f) Premiulŭ 9 se va conferi unui plugarŭ *românŭ din comuna Buciumĭ*, unde se va ţiné adunarea generală a despărţĕmêntului, competenţii vorŭ avé a se însinua la preotulŭ locului şi vorŭ fi preferiţĭ însuraţii noi, sîrguincioşĭ, cu purtare morală bună şi cu stare materială mai modestă.

În urmă avêndŭ comitetulŭ a procura cărţĭ pentru premiarea scolarilorŭ mai diligenţĭ, d-nii protopopĭ şi învĕţătorĭ suntŭ rugaţĭ ca până la acelaşĭ terminŭ (15 Aprilie a. c.) sĕ binevoiéscă a ne trâmite lista celorŭ mai diligenţĭ scolarĭ, pe carĭ îi judecă demnĭ de premiatŭ.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului XI ţinută în Şimlĕulŭ Sělagiului la 14 Ianuariu 1887.

Alimpiu Barboloviciu, directorŭ. *Andreiu Cosma*, actuarŭ.

*) Intârḑiată din cause neatêrnătóre de noi. Red.

Apelŭ.

Vĕḑêndŭ nisuinţele învĕţătorului dela scóla română confes. din Rodna vechiă, I. P. Reteganulŭ, de a înfiinţa unŭ fondŭ, din care sĕ se provédă elevii miserĭ a scólelorŭ române rurale cu abecedare şi legendare, vĕḑêndŭ că dênsulŭ singurŭ nu póte sĕ-şĭ ajungă nobilulŭ scopŭ, cunoscêndŭ că fără abecedare şi legendare nu se póte familiarisa poporulŭ nostru cu cartea care este aḑĭ atâtŭ de necesară făcăruĭ omŭ, — ne-amŭ întrunitŭ subscrişii şése inşĭ, într'unŭ comitetŭ, care va purta numele: *„Comitetulŭ de ajutorare cu abecedare şi legendare a elevilorŭ miserĭ dela şcólele române rurale"*.

Acestŭ comitetŭ se obligă, de bună voiă şi fără a pretinde vre-o recompensă, la următórele:

1) A încassa dela orĭ şi care binevoitorŭ banĭ, hârtii de valóre, cărţĭ de valóre literare, orĭ alte beneficii. 2) A manipula conscienţiosŭ sumele incurse şi a face rapórtele sale publice la timpŭ potrivitŭ. 3) A primi cererile învĕţătorilorŭ, respective ale senatelorŭ scolastice referitóre la abecedare şi legendare. 4) A procura din sumele incurse pe séma făcăreĭ scóle misere de acele abecedare şi legendare, de carĭ i va arăta suplicantele că suntŭ introduse în acea scólă. 5) A arăta publice, ce cărţĭ de valóre literare i-au incursŭ şi cum s'au întrebuinţatŭ acelea. Scurtŭ: a ţiné pe onoratulŭ publicŭ românŭ în curentŭ cu totŭ ce privesce acéstă afacere.

Ne luămŭ voiă a apela la marinimositatea onor. publicŭ românŭ, ca sĕ binevoiască a contribui după voinţă şi putinţă cu banĭ, hârtii de valóre, orĭ cărţĭ de orĭ-ce natură, ca sĕ putemŭ pune o basă sigură acestui fondŭ.

Asemenea ne rugămŭ de domnii învĕţătorĭ românĭ, fără deosebire de confesiune, sĕ ne arate lămuritŭ:

1) Ce abecedare şi legendare folosescŭ? De care autorĭ? Care din acestea cărţĭ credŭ d-lorŭ că întrunesc tóte recerinţele didactice? 2) De câte abecedare şi legendare arŭ avea lipsă pe séma elevilorŭ miserĭ şi cu tragere de inimă cătră învĕţătură?

Totŭ ce privesce pe acestŭ comitetŭ, precum trimiterea de sume banale, hârtii de valóre, cărţĭ, opurĭ, etc. şi orĭ ce scrierĭ şi scrisorĭ suntŭ a se adresa primului secretarŭ alŭ acestui comitetŭ, adecă d-lui *Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ*, învĕţătorŭ şi redactorŭ în *O. Rodna*, Transilvania.

Sperămŭ cu siguranţă, că glasulŭ nostru va fi ascultatŭ de on. publicŭ românŭ.

Rodna veche, 6 Faurŭ 1887.

Preşedinte: *Florianŭ Porciusŭ* m. p. V-preşedinte: *Mihaiŭ Domide* m. p. Cassarŭ: *Gerasimŭ Domide* m. p. Controlorŭ: *Pamfiliu Grapini* m. p. Secretarŭ primŭ: *Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ* m. p. Secretarŭ alŭ doilea: *Solovestru Mureşanŭ* m. p.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

LONDRA, 8 Aprilie. — Scirea, că Emirulŭ din Afganistanŭ acerutŭ sprijinulŭ guvernului englesŭ din India, se desminte. Seminţia Ghilzais s'a resculatŭ, ocupândŭ posiţiunea, care predomină linia dela Kabul la Candahav. Emirulŭ sperézá însĕ, că va suprima rĕscóla.

DIVERSE.

O lucrătóre de bombe. Pe lângă deja înscüinţata cassare a lucrătórei de bombe în Pargola primesce „W. A. Zeitung" pe cale indirectă din Petersburg următórele comunicărĭ: Desfiinţarea lucrătórei de bombe în Pargola nu s'a făcutŭ sub circumstanţe nepericulóse. Îndată ce fŭ încunosciinţată poliţia despre acéstă istoriă, porniră poliţiştii secreţĭ în trei droştĭ (trăsurĭ) la Pargola ca şi cândŭ ar fi voitŭ sĕ facă o escursiune de plăcere. Înaintea casei indicate, care era împreunată cu o mică curte făcură sĕ se rupă ca din întêmplare osia primei trăsurĭ. Cei din trăsură mânară în curte cerêndŭ ajutorŭ, celelalte trăsurĭ urmară. Toţĭ din trăsurĭ se scoboriră, bătêndu-şĭ jocŭ de nenorocirea tovarăşilorŭ lorŭ şi înconjurară casa în care năvăliră fără de veste. Locuitórele, o móşe mai în vêrstă cu fiă-sa, erau acasă, la ele se aflau doi tinerĭ studenţĭ dela universitatea din Petersburgŭ. Unulŭ dintre ei încercă a face se esplodeze printr'o călcare cu piciorulŭ o bombă în formă de carte, ce se afla pe podinĭ. Dér acésta nu reuşi din norocire. Toţĭ locuitorii casei fură legaţĭ şi casa fŭ rĕscolită pretutindenĭ. În camera a doua era atelierulŭ de bombe. Se găsiră uneltele trebuinciόse, dinamită, atrape de metalŭ ş. a. Arestaţii fură imediatŭ conduşĭ în citadelă, casa fŭ pusă sub pază poliţienéscă.

Unŭ monstru îngrozitorŭ. — Se scrie din Stockerau lângă Viena: Servitórea Francisca H. în etate de 32 anĭ din Niederfellabrunn a născutŭ Sâmbăta trecută unŭ îngrozitorŭ monstru viu. Copilulŭ are numai trunchiulŭ normalŭ desvoltatŭ cu umerĭ, pieptŭ şi pântece de omŭ. Capulŭ însĕ şi picióreie erau ale unei brósce. Şi mânile braţelorŭ sĕmĕnau în desformarea lorŭ întocmai picióreilorŭ amintitului animală. Mama era aşa de înfuriată de acestŭ monstru, încâtŭ ilŭ călcă îndată după nascere cu piciórele, omorindu-lŭ. Lăuza, care a mai născutŭ şi alţĭ copii normalŭ desvoltaţĭ şi sănĕtoşĭ, deduce casulŭ dintr'o întêmplare, ce petrecŭ în véra din urmă pe când culegea florĭ. Ea se spăriă atuncĭ de săritura unei brósce. Diregătoria fŭ încunosciinţată de acestŭ casŭ prin mediculŭ domnulŭ Jähnl. Deórece copilulŭ omorîtŭ nu a avutŭ fisionomia de omŭ, cu greu se va ridica contra mamei vre-o acusaţiune.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Aprilie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 20	Bonurĭ croato-slavone	104.50
Rentă de hârtiă 5%	88 15	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150 75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	123 82
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 20	Renta de hârtiă austriacă	80 70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 —	Renta de arg. austr.	81.90
Bonurĭ rurale ungare	104.50	Renta de aurŭ austr.	112 15
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50	Losurile din 1860	133.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50	Acţiunile băncel austro-ungare	877.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50	Act. băncel de creditŭ ung.	286.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 50	Act. băncel de creditŭ austr.	281.—
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.99
		Napoleon-d'orĭ	10 08
		Mărcĭ 100 împ. germ.	62 55
		Londra 10 Livres sterlinge	127 50

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 25 Martie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	92—	93—
Renta rom. amort. (5%)	94½	96—
» convert. (6%)	84½	85 —
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	37—
Credit fonc. rural (7%)	102—	102½
» „ „ (5%)	85¼	86—
» » urban (7%)	98—	98½
» » » (6%)	90½	91½
» » » (5%)	81¾	82½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.50	18.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.—	2.01

Cursulu pieţei Braşovu

din 8 Aprilie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.48	Vênd.	8.50
Argint românesc	»	8.44	»	8.48
Napoleon-d'orĭ	»	10 04	»	10 07½
Lire turcescĭ	»	11.41	»	11.44
Imperialĭ	»	10.41	»	10.44
Galbenĭ	»	5 94	»	5.98
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

TARIFA

anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe maĭ multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate maĭ susŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8 24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 4	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.05	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12 44	—	11.19 / 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2 18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.5	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5 28	—
Clusiu	5.30	—	5 56	—
	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.5
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.23
Szolnok	—	12.20	3 24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7 38	9.34	11.4
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4. 2	6.58	9.14	1.3	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.31	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Clusiu	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1 20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3 49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.0	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4 25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8 42	—	4.52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12,41	—
	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7 04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 19	7.37	—
Bêrzova	6 28	7 55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6 19	—	6.33
Németh-Ságh	6 44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7 47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 4
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ